

**Informatīvais ziņojums “Par Latvijas korrūpcijas
nozares konkurētspēju negatīvi ietekmējošo faktoru
mazināšanu”**

Zemkopības ministrija

2023. gada novembris

Satura rādītājs

Ievads.....	3
1. Pašreizējā situācija	4
1.1. Situāciju ietekmējošie faktori Latvijā	5
1.2. Skujkoku zāģbaļķu tirdzniecības ilgāka termiņa līgumi	7
1.3. Ietekme uz skujkoku zāģbaļķu pārstrādes uzņēmumiem.....	9
2. Turpmākā rīcība un priekšlikumi	12

Ievads

Informatīvais ziņojums “Par Latvijas kokrūpniecības nozares konkurētspēju negatīvi ietekmējošo faktoru mazināšanu” sagatvots, lai mazinātu AS “Latvijas valsts meži” ilgāka termiņa līgumu skujkoku zāģbaļķu cenu atšķirību ar atbilstoša sortimenta apaļkoku tirgus cenām Latvijā un novērsu kokrūpniecības nozares konkurētspējas apdraudējumu.

Kokrūpniecības nozare aptver mežā saražotās un no tā piegādātās koksnes - apaļo kokmateriālu, cirsmu atlieku apstrādi, iegūstot pirmapstrādes produkciju (zāģmateriāli, koksnes plātnes u.c.) un tālākapstrādes (amatniecības izstrādājumi (koka durvis, logi, koka ēkas, gatavā tara, mēbeles u.c.) produktus. Kokrūpniecība ir viena no Latvijas tautsaimniecības nozarēm, kas, izmantojot vietējos atjaunojamos meža resursus, dod būtisku ieguldījumu Latvijas ārējās tirdzniecības bilances stabilizēšanā.

Mežsaimniecības, kokapstrādes un mēbeļu ražošanas daļa iekšzemes kopproduktā 2021. gadā veidoja 6,5 %, savukārt eksporta apjoms naudas izteiksmē sasniedza 3,6 miljardus eiro – 22 % no valsts kopējā eksporta. Nodarbināto skaits 2021. gadā mežsaimniecībā un mežistrādē bija 14 tūkst. cilvēku, koksnes un koka izstrādājumu ražošanā – 20 tūkst. cilvēku un mēbeļu ražošanā – seši tūkst. cilvēku¹.

Ekonomiskās situācijas nestabilitāti Eiropā un starptautiskā mērogā radīja Krievijas iebrukums Ukrainā 2022. gada februārī. Tā ietekmē strauji palielinājās energoresursu, izejvielu un loģistikas izmaksas. Kam sekoja ievērojams būvniecība sarukums Eiropā un dēļu cenu kritums Amerikas Savienotās Valstīs. Kokrūpniecība, it īpaši zāģmateriālu ražošana Latvijā, ir ļoti atkarīga no Eiropas būvniecības tirgus attīstības.

2023. gadā situācija kokrūpniecībā ir īpaši pasliktinājusies, jo pēdējā gada laikā izlaides, apgrozījuma un nodarbinātības rādītāji ir samazinājušies par vairāk nekā 20 %, bet vēl vairāk ir samazinājušies eksporta vērtība. Latvijā skujkoku zāģbaļķu cena ir daudz augstāka nekā konkurentvalstīs, tomēr vislielākā cena ir AS “Latvijas valsts meži” (turpmāk – AS “LVM”) ilgāka termiņa skujkoku zāģbaļķu piegāžu līgumos, kas ir būtiski augstākas kā tirgus cena reģionā. Latvijas skujkoku pārstrādes uzņēmumi strauji zaudē konkurētspēju Latvijas privāto mežu īpašnieku un importa zāģbaļķu tirgos, ciešot lielus zaudējumus no AS “LVM” piegādēm. Ja 2024. gadā AS “LVM” esošā cenu indeksācija joprojām neatbildīs notikumiem tirgū, tas padziļinās Latvijas

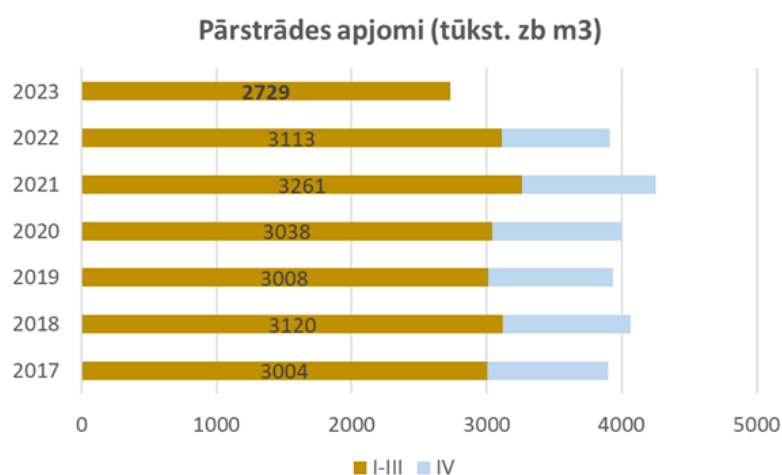
¹ Buklets “Meža nozare skaitļos un faktos 2023”. Pieejams: <https://www.zm.gov.lv/lv/buklets-meza-nozare-skaitlos-un-faktos>

kokrūpniecības recesiju, negatīvi ietekmējot Latvijas tautsaimniecību kopumā, tādēļ jārod risinājums kokrūpniecības nozares konkurētspēju negatīvi ietekmējošo faktoru mazināšanai.

1. Pašreizējā situācija

Meža nozares eksports līdz 2023. gada septembrim ir sarucis par vairāk nekā 600 milj. eiro jeb aptuveni 21 %², kokrūpniecībai radnieciskajās profesijās nodarbinātība samazinājusies par aptuveni 10 %³, kā arī kokrūpniecības izlaide sarukusi par aptuveni 10 %⁴. Situācija skujkoku pārstrādes uzņēmumu sektorā ir īpaši pasliktinājusies, jo pēdējā gada laikā izlaides, apgrozījuma un nodarbinātības rādītāji ir samazinājušies par vairāk nekā 20 %, bet vēl vairāk ir samazinājušies eksporta vērtība (sk. 1. attēlu).

Negatīvo tendenču pamatā ir gan ārējie, gan lokālie faktori. Kokrūpniecība, it īpaši zāgmateriālu ražošana, ir ļoti atkarīga no notikumiem būvniecības tirgū. Jauno būvatļauju skaits Vācijā, Francijā un Lielbritānijā 2023. gada pirmajā pusgadā ir samazinājies par 25–30 %. Papildu negatīvs efekts ir arī dēļu zemā cena gan Amerikas Savienotajās Valstīs (ASV), gan Eiropā⁵. Lokālie faktori, kas ietekmē kokrūpniecību, ir dārgās ražošanas izmaksas, it īpaši enerģētikas un zāģbaļķu cenas.

² <https://www.zm.gov.lv/lv/areja-tirdznieciba>

³ <https://www.vid.gov.lv/lv/informacija-par-darba-vietam-2023gada-atbilstosi-profesiju-klasifikatoram>

⁴ <https://www.fm.gov.lv/lv/jaunums/fm-zemais-pieprasijums-joprojam-nelauj-atgut-izaugsmi-apstrades-rupnieciba>

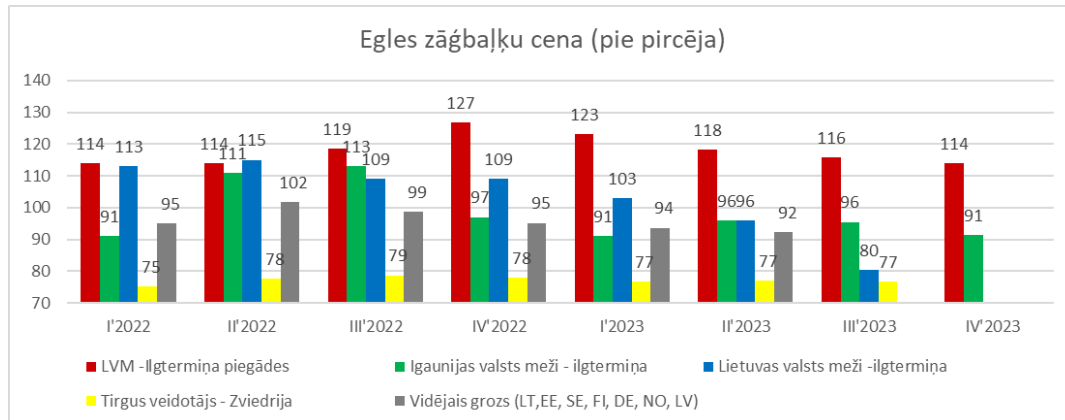
⁵ <https://www.fm.gov.lv/lv/jaunums/fm-zemais-pieprasijums-joprojam-nelauj-atgut-izaugsmi-apstrades-rupnieciba>

1. attēls. Latvijas skujkoku zāgbaļķu pārstrādes uzņēmumu izlaide no 2017. gada līdz 2023. gada martam

Avots: Latvijas Kokmateriālu ražotāju un tirgotāju asociācija (turpmāk – LKRTA)
Respondenti: SIA “BSW Latvia”, SIA “Kurekss”, SIA “Smiltene Impex”, SIA “Rettenmeier Baltic Timber”, SIA “Piebalgas”, AS “Stora Enso Latvia”, SIA “Pata Jēkabpils”, SIA “Pata Saldus”, SIA “Vika Wood”, SIA “AKZ”, SIA “Rīgas meži”, SIA “Latvāņi”

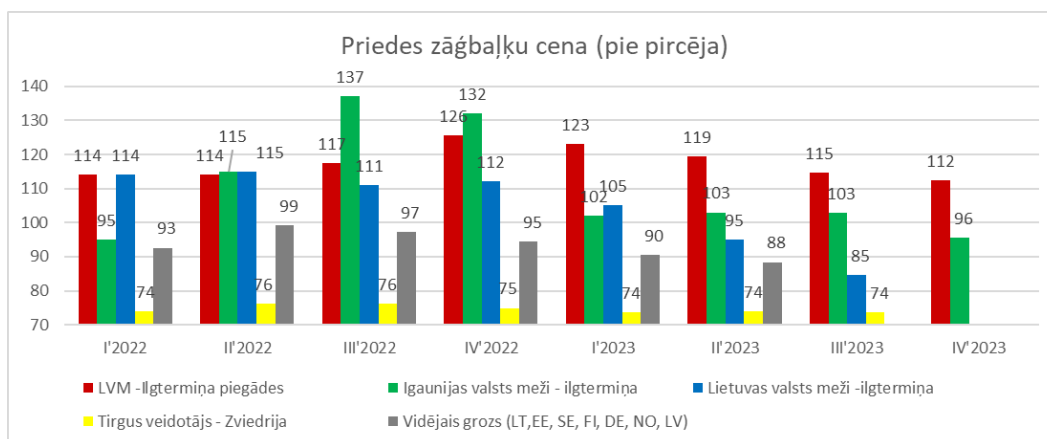
1.1. Situāciju ietekmējošie faktori Latvijā

Lai gan kopumā Latvijā skujkoku zāgbaļķu cenas ir ievērojami augstākas nekā konkurentvalstīs, tomēr vislielākā cena ir AS “LVM” koksnes produkcijai, kas tiek piedāvāta ilgāka termiņa sadarbības programmā koksnes produktu iegādei 2022.–2024. gadam (sk. 2. un 3. attēlu). Latvijas skujkoku pārstrādes uzņēmumi, kam ir ilgāka termiņa skujkoku zāgbaļķu piegāžu līgumi ar AS “LVM”, sākot no 2022. gada ceturktā ceturkšņa ir zaudējuši konkurētspēju gan pret lielāko tirgus dalībnieku – Zviedrijas skujkoku pārstrādes uzņēmumiem, gan Baltijas valstu starpā. Pašreizējās cenu atšķirības dēļ (sk. 2. un 3. attēlu) Latvijas ražotāju produkcija ir par 40 % dārgāka nekā galveno konkurentvalstu ražotājiem.

2. attēls. Egles (18–28 cm diametra) zāgbaļķu cenas AS “LVM” ilgāka termiņa piegādēs salīdzinājumā ar kaimiņvalstīm

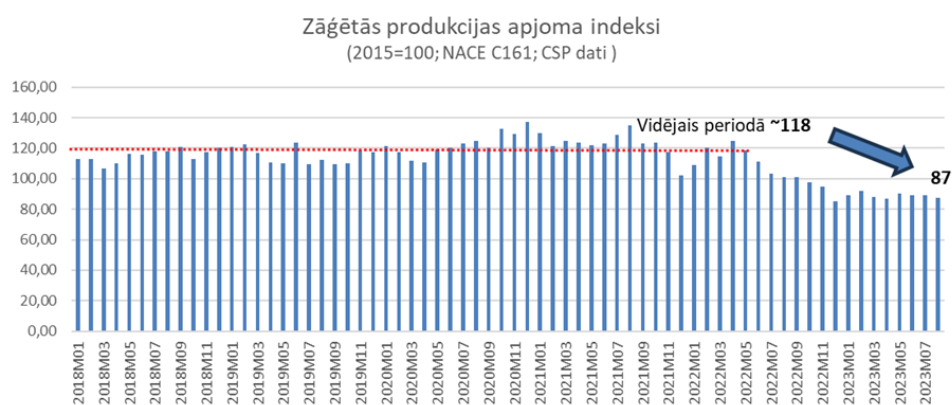
Avots: Meža un koksnes produktu pētniecības un attīstības institūts (turpmāk – MEKA)

3. attēls. Priedes (18–28 cm diametra) zāģbaļķu cenas AS “LVM” ilgāka termiņa piegādēs salīdzinājumā ar kaimiņvalstīm

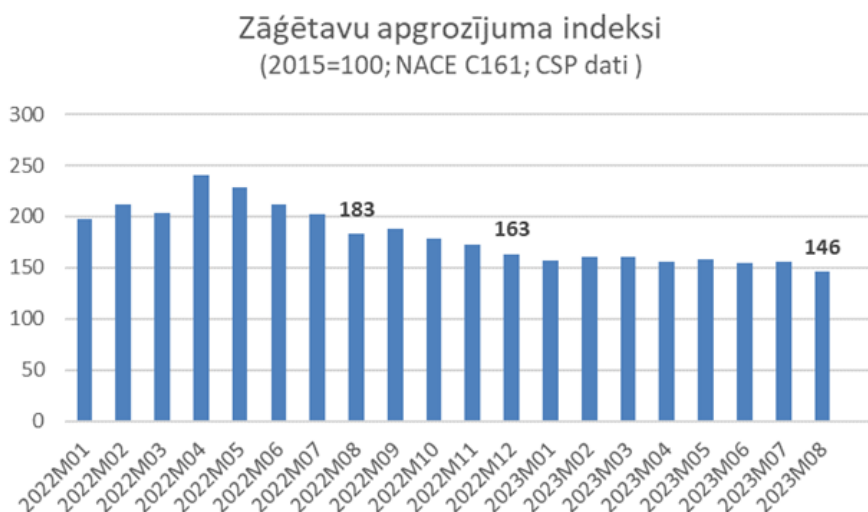
Avots: MEKA

Latvijas skujkoku pārstrādes uzņēmumu finansiālā situācija ir visai sarežģīta jau gadu, savukārt uzņēmumu konkurētspēju būtiski ietekmē AS “LVM” ilgāka termiņa skujkoku zāģbaļķu piegāžu līgumi, kas noslēgti 2021. gada decembrī, periodam no 2022. gada 1. janvāra līdz 2024. gada 31. decembrim (sk. 4. un 5. attēlu).

4. attēls. Zāģētās produkcijas apjoma indeksi

Avots: LKRTA

5.attēls. Skujkoku pārstrādes uzņēmumu apgrozījuma indeksi

Avots: LKRTA

1.2. Skujkoku zāģbaļķu tirdzniecības ilgāka termiņa līgumi

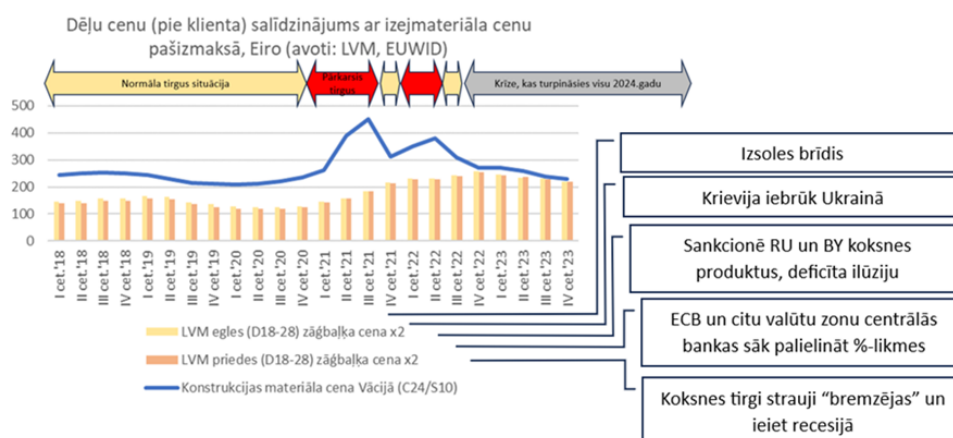
AS “LVM” ik gadu realizē aptuveni 2,2 milj. m³ skujkoku zāģbaļķu, kas veido nepilnus 40 % no Latvijas tirgū pieejamiem vietējiem un importa izcelsmes skujkoku zāģbaļķiem. No šiem aptuveni 2,2 milj. m³, ilgāka termiņa sadarbības līgumu ietvaros realizē 1,6 milj. m³ skujkoku zāģbaļķu.

AS “LVM” līgumos ieviests līdz šim skujkoku zāģbaļķu tirdzniecībā nebijis cenas indeksācijas mehānisms, pēc kura, sākot no 2022. gada III ceturkšņa, tiek indeksētas ceturkšņa cenas. Igaunijas valsts meži (*Riigimetsa Majandamise Keskus* jeb *RMK*) cenas nosaka sarunu procedūrā, un Lietuvas valsts mežu (*“Valstybinių miškų urėdija”*) cenas primāri ietekmē īstermiņa pārdošanas procedūru rezultāti.

AS “LVM” cenas indeksācijas mehānisms ir izstrādāts, pamatojoties uz sapratni par tirgus attīstību un līdzīgiem pieņēmumiem, kādus Finanšu ministrija pieņēma, izstrādājot 2022. gada budžetu: “[..] ar ārkārtējās situācijas beigām un pilnu ekonomiskās darbības atjaunošanos 2022. gadā sagaidāms spēcīgs privātā patēriņa pieaugums, sasniedzot 5,3 %, ko gan nedaudz būs ierobežojusi iedzīvotāju pirkspējas mazināšanās straujā cenu pieauguma rezultātā. Ekonomikas izaugsmi šogad nodrošinās arī spēcīgais investīciju pieaugums 7 % apmērā [..] Gada vidējo inflāciju 2022. gadam FM prognozē 6,2 % līmenī, tai palielinoties no 3,3 % pagājušajā gadā. Augsto inflācijas līmeni šogad, tāpat kā 2021. gada otrajā pusē, noteiks strauji pieaugušās energoresursu cenas, kas arvien vairāk sāks atspoguļoties citu preču un pakalpojumu cenās. Gada pirmajā

pusē inflācija saglabāsies augstā 7–8 % līmenī, kamēr gada otrajā pusē, energoresursu cenām stabilizējoties, kopējais patēriņa cenu pieaugums kļūs lēnāks un 2023. gadā gaidāma inflācijas līmeņa pazemināšanās līdz 3,1 %. Nākamajos divos gados inflācija turpinās pazemināties, līdz 2025. gadam stabilizējoties 2 % līmenī.”⁶

Situācija Eiropā un koksnes produktu tirgū attīstījās pēc pilnīgi cita scenārija, tādēļ AS “LVM” ilgāka termiņa līgumos noteiktā skujkoku zāģbaļķu cenu indeksācija ne tikai vāji korelē ar konkrētā perioda Latvijas un visas Baltijas valstu skujkoku zāģbaļķu tirgus cenām, bet arī neatspoguļo situāciju gala produkcijas noieta tirgos. Cenu indeksācijā nevarēja paredzēt ne Krievijas iebrukumu Ukrainā, ne centrālo banku bezprecedenta procentlikmju paaugstināšanu, ne būvniecības tirgus recesiju ārvalstīs, tādēļ nav pamata uzskatīt, ka tuvākajos ceturkšņos indeksētā cena atspoguļos reālo situāciju gala produkcijas tirgū (sk. 6. attēlu).

6. attēls. AS “LVM” ilgāka termiņa skujkoku zāģbaļķu cenu salīdzinājums ar zāģmateriālu tirgus tendencēm

Avots: Latvijas Kokrūpniecības federācija

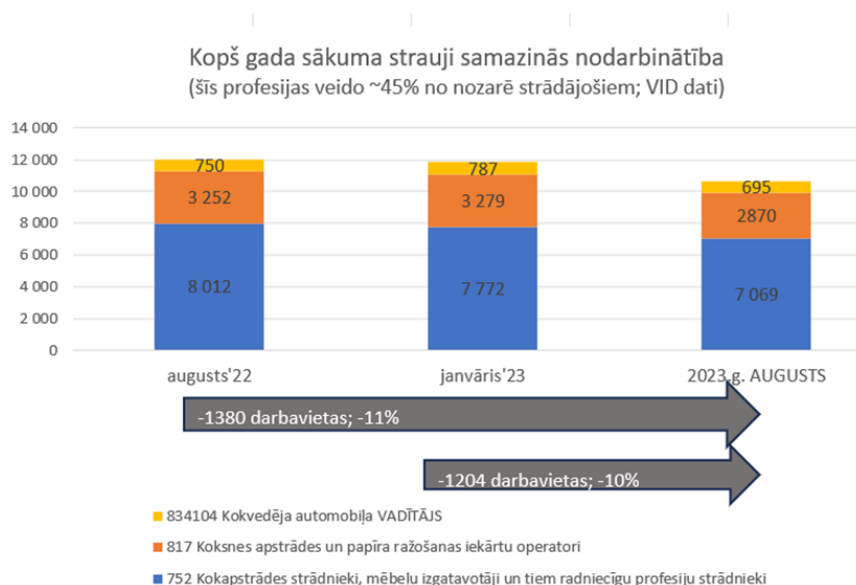
Zāģbaļķu pircēju ieguvums pēc straujā zāģmateriālu cenu kāpuma 2022. gada pavasarī, Krievijai iebrūkot Ukrainā, ir dzēsts un jau piecus ceturkšņus pēc kārtas pircējiem šīs līgumattiecības sagādā lielus zaudējumus. Aprēķini liecina, ka 2024. gadā esošā cenu indeksācija neatbildīs notikumiem tirgū un padziļinās Latvijas kokrūpniecības recesiju. Skujkoku pārstrādes uzņēmumi līgumos ar AS “LVM” gan nelauza, jo tie paredz ne tikai lielu atkāpšanās naudu, bet arī ierobežojumus turpmākai dalībai īstermiņa un ilgāka termiņa pārdošanas procedūrās.

⁶ <https://www.fm.gov.lv/lv/jaunums/finansu-ministrija-2022-gadam-prognoze-ekonomikas-izaugsmi-40-apmera>

Ciešot lielus zaudējumus no AS “LVM” piegādēm, Latvijas skujkoku pārstrādes uzņēmumi strauji zaudē konkurētspēju Latvijas privāto mežu īpašnieku un importa zāģbaļķu tirgos, tāpēc strauji samazinās arī privāto meža īpašnieku un ar to apkalpošanu saistīto pakalpojumu sniedzēju ienākumi un nodarbinātība, negatīvi ietekmējot Latvijas tautsaimniecību kopumā.

1.3. Ietekme uz skujkoku zāģbaļķu pārstrādes uzņēmumiem

Individuālas aptaujās ar dažāda kapitāla piederības un lieluma skujkoku pārstrādes uzņēmumiem⁷ noskaidrots, ka aptuveni 20 % no nodarbinātajiem ir atbrīvoti no esošo pienākumu pildīšanas – divas trešdaļas no tiem ir zaudējuši šo darbu, un ar atlikušo trešdaļu ir vienošanās par citu pienākumu pildīšanu uzņēmumā. Operatīvie dati par nodarbinātību ir pieejami tikai par lielākajām profesiju grupām, kas veido aptuveni 45 % no kokrūpniecības un mēbeļrūpniecības nodarbinātības, tomēr atsevišķo uzņēmumu analīze liecina, ka tendences ir vispārināmas uz kopējo nozares nodarbinātību (sk. 7. attēlu). Ja situācija kokrūpniecības nozarē neuzlabosies, nodarbināto atlaišana turpināsies. Jau pašlaik šo uzņēmumu atlaistie nodarbinātie samazina iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (VSAOI) valsts budžetā par 2,4 milj. *euro*, neskaitot bezdarbnieka pabalstus. Plašāka informācija sniegta 1. pielikumā.

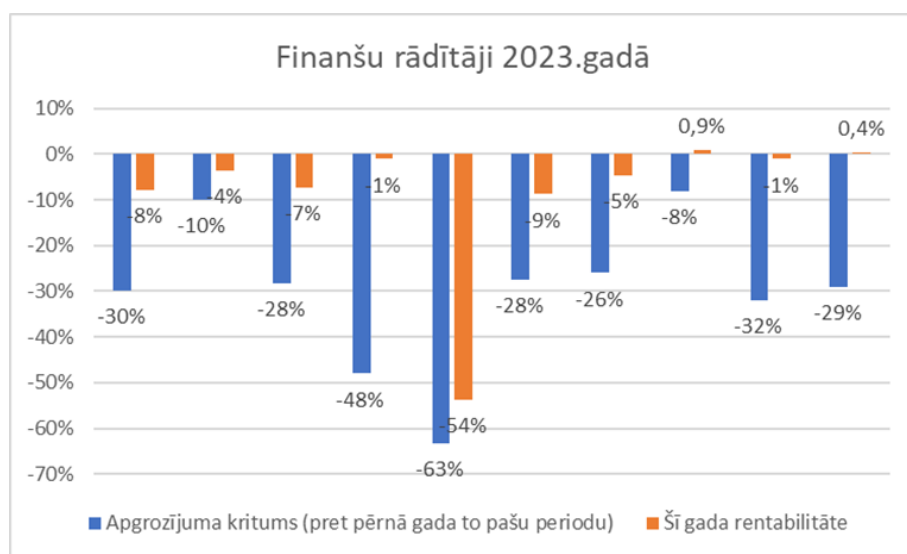

⁷ SIA “Gaujas koks”, AS “Stora Enso Latvija”, SIA “Kurekss”, AS “Pata Saldus”, AS “Pata Jēkabpils”, SIA “Smiltene Impex”, SIA “Piebalgas”, SIA “Vika Wood”

7. attēls. Nodarbinātība kokrūpniecībā un mēbeļrūpniecībā

Avots: LKRTA

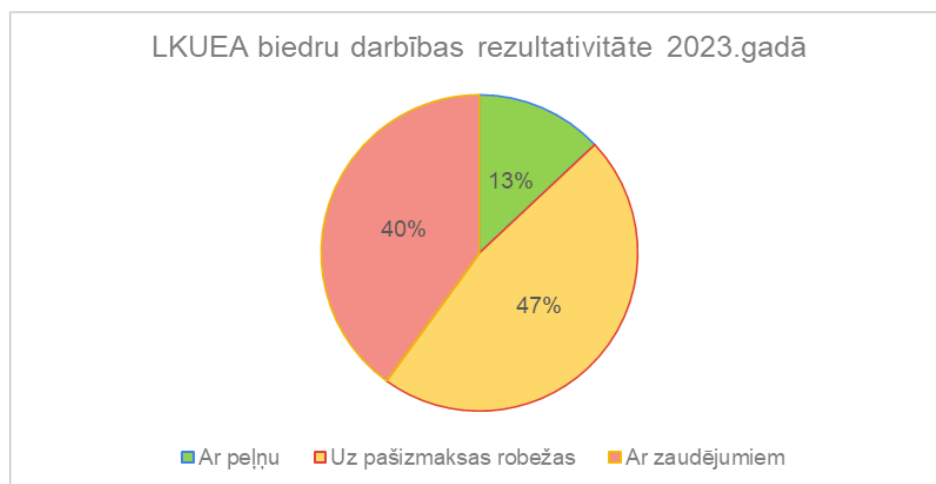
8. attēlā ir atspoguļoti operatīvie apgrozījuma, peļņas un zaudējumu rādītāji skujkoku pārstrādes uzņēmumos, kam ir ilgāka termiņa piegādes līgumi ar AS “LVM” un kas tos nav laužuši, jo līguma nosacījumi paredz ne tikai lielu atkāpšanās naudu, bet arī ierobežojumus turpmākai dalībai īstermiņa un ilgāka termiņa pārdošanas procedūrās. Uzņēmumu nosaukumi nav minēti konkurences tiesību dēļ.

8. attēls. Skujkoku pārstrādes uzņēmumu finanšu rādītāji 2023. gadā

Avots: LKRTA

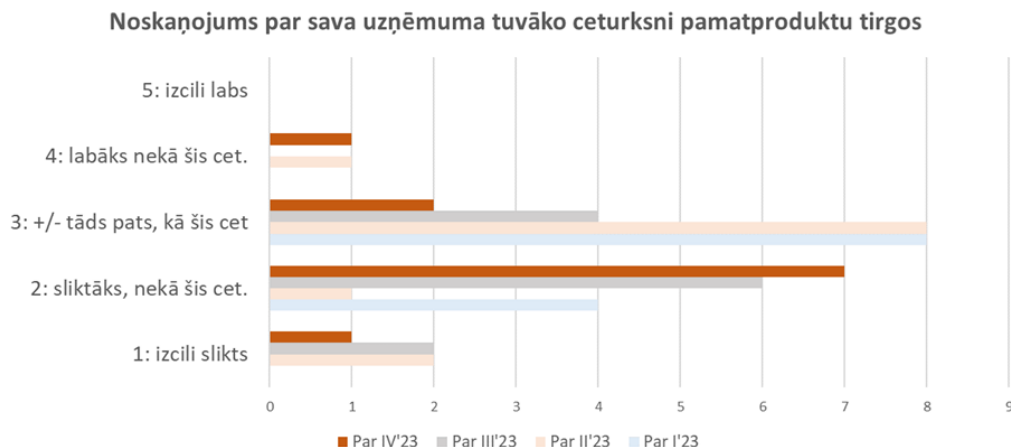
Salīdzinājumā ar skujkoku pārstrādes uzņēmumiem labākā situācijā ir mazie un vidējie kokrūpniecības uzņēmumi, jo tie izejmateriālus iegādājas īstermiņa pārdošanas procedūrās, bet, Baltijas valstīs kopumā saglabājoties augstai cenai, situācija tik un tā ir ļoti slikta (sk. 9. attēlu).

9. attēls. Latvijas Kokapstrādes uzņēmēju un eksportētāju asociācijas biedru darbība 2023. gadā

Avots: Latvijas Kokapstrādes uzņēmēju un eksportētāju asociācija

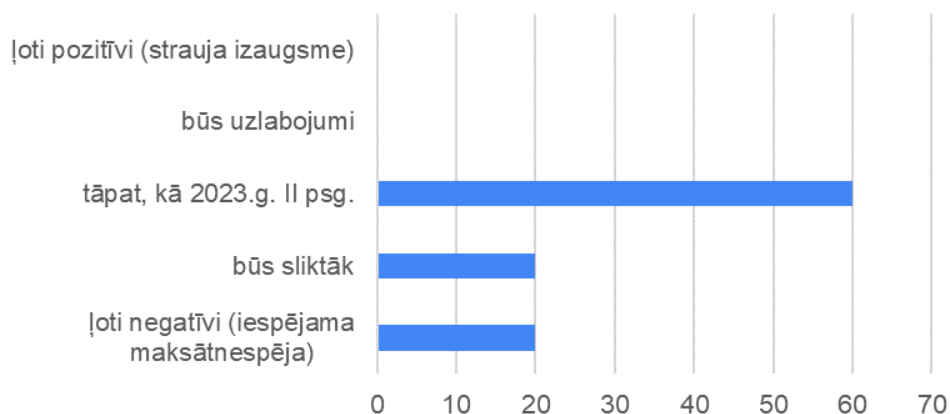
LKRTA ilggadējā vadošo skujkoku pārstrādes uzņēmumu monitoringa rezultāti liecina, ka tik liels pesimisms uzņēmumu noskaņojumā nav bijis kopš 2008. un 2009. gada finanšu krīzes (sk. 10. attēlu).

10. attēls. LKRTA skujkoku pārstrādes uzņēmumu monitorings

Avots: LKRTA

Līdzīga situācija vērojama arī Latvijas Kokapstrādes uzņēmēju un eksportētāju asociācijas (turpmāk – LKUEA) biedru aptaujas rezultātos 2023. gada oktobrī. 2023. gada otrajā pusgadā tikai 13 % tās biedri strādā ar peļņu (sk. 11. attēlu).

11. attēls. LKUEA biedru aptauja

Avots: LKUEA

2. Turpmākā rīcība un priekšlikumi

Ievērojot gan tirgus informāciju, gan uzņēmumu sniegtos datus, gan AS “LVM” nostāju, ka ilgāka termiņa sadarbībā 2. šķiras zāģbaļķus realizē par cenu, kas ievērojami pārsniedz tirgus cenu, pašlaik šajā tirgus segmentā ir vērojams Latvijas kokmateriālu ražotāju konkurētspējas kritums, kas nākotnē pakāpeniski negatīvi ietekmēs AS “LVM” mežizstrādes un realizācijas apjomu.

Labākais risinājums, kas pēc būtības novērš radušos neatbilstību tirgus situācijai, neparedzot būtisku administratīvo slogu un procedūras, kā arī nodrošina ilgāka termiņa sadarbības līgumu atbilstību tirgus cenām, ir pārtraukt cenu indeksācijas mehānisma piemērošanu ilgāka termiņa sadarbības līgumiem, sākot ar 2024. gada 1. janvāri. Ilgāka termiņa sadarbības līgumos 2024. gadā 2. šķiras zāģbaļķu sortimentiem jāpiemēro vidējās svērtās cenas, kas attiecīgam periodam noteiktas AS “LVM” īstermiņa pārdošanas procedūrās. Tāpat nepieciešams rast risinājumus, kā abām līgumslēdzēju pusēm izbeigt līgumattiecības bez kompensācijām un ierobežojumiem turpmākai dalībai īstermiņa un ilgāka termiņa pārdošanas procedūrās.

Lai nerastos negatīva ietekme uz AS “LVM” peļņu un izmaksājamām dividendēm, kā arī palīdzētu sasniegt citus valsts 2024. un 2025. gada mērķus, ir jātiecas izmantot visu Ministru kabineta 2020. gada 13. augusta rīkojumā Nr. 435 “Par koku ciršanas maksimāli pieļaujamo apjomu 2021.–2025. gadam” (turpmāk – Rīkojums) noteikto ilgtspējīgo mežizstrādes apjomu. AS “LVM” ir darījusi zināmu, ka pēc sākotnējā uzņēmuma plāna bija paredzēts neizmantot aptuveni 10 % no atļautā

ilgtspējīgā mežizstrādes apjoma. Ievērojot Eiropas Savienības nozīmes biotopu īpatsvaru melnalkšņa un ošu mežos, aptuveni trīs tūkst. ha no pieļaujamā apjoma nebūtu izstrādājami, bet priedes, egles un bērza mežaudzēs, ievērojot esošo situāciju, būtu jātiecas maksimāli izmantot visu atļauto apjomu, kas ir aptuveni par 1,8 milj. m³ vairāk, nekā sākotnēji plānoja AS “LVM”.

Ievērojot piesardzības principu, AS “LVM” vidējā visu veidu sortimenta cena 2024. un 2025. gadam tiek pieņemta 2021. gada IV ceturkšņa līmenī jeb 75 eiro (šā gada III ceturksnī tā ir 94 eiro). Mainīgās izmaksas katra papildu kubikmetra ieguvē tiek prognozētas atbilstoši 2023. gada novembra līmenim, proti, 32 eiro/m³. Plānojot, cik vien iespējams, maksimāli izmantot Rīkojumā atļauto ilgtspējīgās mežizstrādes apjomu, tiks radīti papildu 135 milj. eiro ieņēmumu. Pieņemot, ka ilgāka termiņa līgumos 2. šķiras skujkoku zāģbalki no 2024. gada tiks realizēti par tā brīža tirgus cenām un AS “LVM” izmantos dotās tiesības izstrādāt pieļaujamo mežizstrādes apjomu, prognozējama 66 milj. eiro papildu peļņa.

Priekšlikumi

Ievērojot valdības deklarācijā noteikto, ka “koalīcija veidos pretciklisku, sociāli atbildīgu un attīstību veicinošu fiskālo politiku, veicot nepieciešamās investīcijas, kā arī sniedzot atbalstu iedzīvotājiem un uzņēmējiem krīzes situācijās”, kā arī AS “LVM” īpašnieka gaidu vēstulē minēto: *“Piedalīties ar visa veida, tai skaitā finanšu, resursiem Latvijas koksnes produktu piegāžu ķēdes globālas konkurētspējas sekmēšanā [..] tādu produktu un pakalpojumu piedāvājumā Latvijas koksnes pirmapstrādes un tālākapstrādes rūpniecībai, kas veido uz tirgus principiem balstītas ilgtermiņa kopīgu ieguvumu (win-win) attiecības”*, ir jākoriģē cenu indeksēšanas mehānisma piemērošana ilgāka termiņa sadarbības līgumos, lai mazinātu ekstrēmu īstermiņa tirgus svārtību ietekmi uz cenu veidošanos un 2. šķiras skujkoku zāģbalkus realizētu atbilstoši tā brīža tirgus cenām:

- Zemkopības ministrijai kā AS “LVM” akciju turētājai uzdot AS “LVM”, sākot ar 2024. gada 1. janvāri, ieviest korekcijas ilgāka termiņa sadarbības līgumos, mainot cenu indeksācijas mehānismu un piemērojot vidējās svērtās cenas, kuras konkrētajam periodam iegūtas no AS “LVM” īstermiņa pārdošanas procedūrām;

- Zemkopības ministrijai kā AS “LVM” akciju turētājai uzdot AS “LVM”, cik vien iespējams, maksimāli izmantot Rīkojumā norādīto mežizstrādes apjomu priedes, egles un bērza mežaudzēs un atbilstoši precizēt AS “LVM” saimnieciskās darbības rezultātu un peļņas prognozes 2024. un 2025. gadam.

Zemkopības ministrs

A. Krauze

1. pielikums

Tā kā informācija satur komercnoslēpumus, kas var ietekmēt uzņēmumu konkurētspēju, tā ir ierobežotas pieejamības informācija

Zemkopības ministrijā dažādā veidā ir vērsušies 1. tabulā minētie uzņēmumi.

1. tabula

Nosaukums	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis, milj. eiro, 2022. gadā	Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, milj. eiro, 2022. gadā	Vidējais darbinieku skaits, 2022. gadā	Apgrozījums, milj. eiro
Kopā:	9,95	16,42	2119	810
SIA "Piebalgas"	0,17	0,32	58	10
SIA "Smiltene Impex"	0,31	0,62	94	23
AS "Stora Enso Latvija"	1,52	1,77	228	130
SIA "Kurekss"	0,88	1,60	169	89
SIA "AKZ"	0,91	1,78	272	101
AS "Pata Jēkabpils"	0,14	0,28	49	37
AS "Pata Saldus"	1,34	1,62	217	95
SIA "Rettenmeier Baltic Timber"	0,84	1,67	244	91
SIA "Vika Wood"	0,82	1,50	140	106
SIA "Gaujas koks"	2,24	3,78	484	128
SIA "BSW Latvia"	0,78	1,48	164	

Daļa no uzņēmumiem sniedza detalizētāku situācijas aprakstu, kas īsumā apkopots 2. tabulā.

2. tabula

AS "Stora Enso Latvija"	
Ietekme uz nodarbinātību	Ietekmēti 17 % uzņēmumā strādājošo. Nemainoties situācijai, plānota turpmāka štata samazināšana.

	Ir samazināta viena maiņa trīs sektoros, tādējādi 18 darbinieku jeb 8 % nodarbināto zaudēja darbu, bet 19 darbiniekiem uzņēmumā uzticēti citi pienākumi.
Ietekme uz maksājumiem budžetā	IIN, VSAOI un bezdarbnieku pabalsta iemaksas valsts budžetā samazinājušās par aptuveni 216 tūkst. eiro gadā. Vidēji uzņēmumā viena darbavieta dod aptuveni 12 tūkst. eiro lielus IIN un VSAOI maksājumus gadā.
Ietekme uz produkcijas izlaidi līdz šim	Ražošanas un realizācijas apjoms samazinājies par 12 %.
Uzņēmuma komentārs	Uzņēmums ir meklējis klientus, un daļēji tas arī izdevies, bet elastīgo klientu loks, kuri gatavi iegādāties dažāda garuma, sugas un dimensijas zāģmateriālus ar katru dienu kļūst arvien mazāk. Tas ir īpaši jūtams brīžos (kā pašlaik), kad tirgū ir zāģmateriālu pārprodukcija un klienti, lai samazinātu izmaksas, pārvērtē savu izejmateriālu bāzi. Galvenie mērķi nozares uzņēmumiem pašlaik ir uzlabot produkcijas iznākumu un samazināt krājumus noliktavās. Ar vāji prognozējamu zāģbalku plūsmu un specifikāciju no AS "LVM" Latvijas zāģētavas kļūst arvien mazāk konkurētspējīgākas starptautiskajā kokmateriālu tirgū.
SIA "Gaujas koks"	
Ietekme uz nodarbinātību	Ietekmēti 26 % uzņēmumā strādājošo. Nemainoties situācijai, plānota turpmāka štata samazināšana vēl par 100 nodarbinātajiem vai pat dīkstāve. Tā kā patlaban trīs maiņu vieta strādā viena maiņa ar nepilnas maiņas slodzi, 108 darbinieki jeb 21 % strādājošo ir zaudējuši darbu, bet 23 darbinieki no ražošanas pārcelti uz citiem darbiem.
Ietekme uz maksājumiem budžetā	IIN, VSAOI un bezdarbnieku pabalsta iemaksas valsts budžetā samazinājušās par aptuveni 1,3 milj. eiro gadā. Vidēji uzņēmumā viena darbavieta dod aptuveni 12 tūkst. eiro lielus IIN un VSAOI maksājumus gadā.
Ietekme uz produkcijas izlaidi līdz šim	Realizācijas apjoms samazinājies par 38%.
Uzņēmuma komentārs	Gan krīzes laikos, gan normālos tirgus apstākļos uzņēmums cenšas meklēt optimālas realizācijas risinājumus, tāpēc gadu gaitā jau ir izveidota mūsu tehnoloģijai maksimāli efektīva produktu un tirgus kombinācija. Pēdējā laikā uzņēmums aktīvi investē jaunu lielākas pievienotās vērtības produktu, piemēram, līmētu trīs slāņu plātņu, ražošanā. Diemžēl šogad, neizturot konkurenci ar citu valstu ražotājiem nesamērīgi augstāku izejvielu izmaksu dēļ, pēc vairāku gadu sadarbības ar lielāko Vācijas <i>DIY</i> tīklu, minētās produkcijas ražošanu nācās apturēt. Savukārt nišas produktu ražotspēju apgrūtinā arī fakts, ka AS "LVM" piegādājamo zāģbalku specifikācija (garumu un diametru proporcija) būtībā nav prognozējama. Esošās situācijas sekas ir ne tikai pieredzējušu darbinieku atlaišana ražošanas apjoma krituma dēļ, bet arī desmitiem gadu ilgu attiecību ar sadarbības partneriem izjukšana un tirgus daļas pazaudēšana. Ne vienu, ne otru nav iespējams atgūt vai atkārtot

	īsā laikposmā, īpaši ievērojot Latvijā esošo situāciju ar darbaspēka trūkumu, kad profesionālu darbinieku faktiski nav iespējams atrast. Tos ir iespēja tikai izskolot pašiem, ieguldot daudz laika un līdzekļu. Jo ilgāk problēma netiek risināta, jo ilgāks kļūst arī uzņēmuma atgūšanās periods, kad un kādreizējo pozīciju un darba efektivitātes līmeņa atgūšana kļūst arvien grūtāk sasniedzama un dārgāka.
SIA “Kurekss”	
Ietekme uz nodarbinātību	Ietekmēti 20 % uzņēmumā strādājošo. Nemainoties situācijai, plānota turpmāka štata samazināšana. Samazināta viena maiņa, darbu zaudējot 15 cilvēkiem jeb aptuveni 10 % nodarbināto, un tikpat daudz darbinieku no ražošanas pārcelti uz citiem darbiem.
Ietekme uz maksājumiem budžetā	IIN, VSAOI un bezdarbnieku pabalsta iemaksas valsts budžetā samazinājušās par aptuveni 220 tūkst. eiro gadā. Vidēji uzņēmumā viena darbavieta dod aptuveni 14,6 tūkst. eiro lielus IIN un VSAOI maksājumus gadā.
Ietekme uz produkcijas izlaidi līdz šim	Realizācijas apjoms samazinājies par 21 %, ražošanas – par 17 %.
Uzņēmuma komentārs	Ja cenas AS “LVM” resursiem 2024. gadā paliek esošajā līmenī, tad var nākties samazināt ražošanas apjomu un daļu darbinieku uz laiku kļūs par bezdarbniekiem. Privātais meža īpašnieks nav gatavs piegādāt zāģbaļķus par cenu, kas kompensētu pie AS “LVM” pārmaksāto, un importa zāģbaļķu tirgos Latvijas uzņēmumus izkonkurē Zviedrijas zāģētavas, jo lēto pašmāju cenu dēļ spēj ievērojami pārmaksāt pie Somijas un Norvēģijas meža īpašniekiem. Aizvien straujāk tuvojas brīdis, kad zaudējumi no ražošanas sāks pārsniegt dīkstāves scenāriju.
SIA “Pata”	
Ietekme uz nodarbinātību	Darbu zaudējuši aptuveni 10 % uzņēmumā strādājošo, un, nemainoties situācijai, plānota turpmāka štata samazināšana. Maiņas tiek rotētas un ir samazināts kopējais darba laiks, ko varētu pielīdzināt gandrīz vienas maiņas samazinājumam. Saldus un Jēkabpils uzņēmumos darbu zaudējuši 26 nodarbinātie un daļai atlikušo uzticēti citi pienākumi koncernā.
Ietekme uz maksājumiem budžetā	IIN, VSAOI un bezdarbnieku pabalsta iemaksas valsts budžetā samazinājušās par aptuveni 270 tūkst. eiro gadā. Vidēji uzņēmumā viena darbavieta dod aptuveni 11 tūkst. eiro lielus IIN un VSAOI maksājumus gadā.
Ietekme uz produkcijas izlaidi līdz šim	Saldus uzņēmumā realizācijas apjoms krities par 15–20 %, Jēkabpils uzņēmumā – par 30–35 %. Abās zāģētavās kopā ražošanas apjoms krities par 17 %.
Uzņēmuma komentārs	Uzņēmums ražo vairāk, nekā ir realizācijas iespējas, tādēļ strauji veidojas krājumi gatavās produkcijas noliktavā. Daļu produkcijas uzņēmums novirzījis padziļinātās pārstrādes produktu ražošanai, meklējot iespēju labākai realizācijai.
SIA “Smiltene Impex”	

Ietekme uz nodarbinātību	Ietekmēti 20 % uzņēmumā strādājošo, un, ja esošā situācija ietilgs, tiks pieņemts lēmums par ražošanas apturēšanu un uzņēmuma slēgšanu. 2021. gada decembrī uzņēmumā bija 98 nodarbinātie, bet pašlaik palikuši uz 78. Vairāki darbinieki ir pārcelti citos darbos, aizpildot vakances.
Ietekme uz maksājumiem budžetā	IIN, VSAOI un bezdarbnieku pabalsta iemaksas valsts budžetā samazinājušās par aptuveni 257 tūkst. eiro gadā. Vidēji uzņēmumā viena darbavieta dod aptuveni 9,9 tūkst. eiro lielus IIN un VSAOI maksājumus gadā.
Ietekme uz produkcijas izlaidi līdz šim	Ražošana salīdzinājumā ar normālo pārstrādes apjomu ir samazinājusies par 24 % un salīdzinājumā pret pērno gadu – par 18 %.
Uzņēmuma komentārs	Saprotot, ka tuvojas krīze, uzņēmums jau izveidoja rezerves sagaidāmajām grūtībām, tādēļ 2022. gada finanšu pārskatos neparādās pirmajā pusgadā nopelnītie līdzekļi. 2023. gada pirmajā pusgadā visas šīs rezerves tika notērētas. 2023. gada otrajā pusgadā uzņēmums tērēja savu iepriekšējos gados uzkrāto pašu kapitālu, bet 2024. gadā jau būs jādomā par izdzīvošanu vispār. Uzņēmums pārdod savu produkciju Japānā, Dienvidkorejā, Ķīnā, Pakistānā, Indijā, Ēģiptē, Lielbritānijā, Īrijā, Dānijā, Nīderlandē. Uzņēmums jau strādā maksātspējīgākajos tirgos, un tie uzņēmumam ir ļoti diversificēti. Apjoma kritums būvniecībā un līdz ar to stagnācija kokmateriālu tirgos ir skārusi visus reģionus – Eiropu, Āziju, Ziemeļāfriku, Ameriku. Jebkurš pircējs cenšas nopirkt vienādas jeb analogas preces par zemāko cenu, un SIA “Smiltene Impex” ražotās preces no rekorddārgās Latvijas izejvielas nav konkurētspējīgas nevienā tirgū pasaulē. SIA “Smiltene Impex” jau maksimāli ražo produktus ar augstu pievienoto vērtību – ēvelētus gala produktus celtniecībai un ēvelētas būvkonstrukciju sastāvdaļas. Pāreju uz citādas produkcijas ražošanu ierobežo tehnoloģiskās iespējas, bet gandrīz visi zāģmateriālu produkti tiek patērēti celtniecībā, un tieši tā pašlaik stagnē. No AS “LVM” iegādātais izejvielu apjoms uzņēmumā veido vienu trešdaļu, un tās pašlaik ir par trešdaļu dārgākas nekā izejvielas konkurējošajās valstīs. Vismaz AS “LVM” ilgāka termiņa līgumu turētājiem kopš 2022. gada jūlija pirmoreiz līgumos ieviestās un, kā izrādījās, neatbilstošās zāģbaļķu cenu indeksācijas dēļ ir attīstījusies un pašlaik nu jau kļuvusi kritiska situācija uzņēmumu tālākajai pastāvēšanai, jo atšķirībā no kokmateriālu zemajām cenām starptautiskajos produkcijas noieta tirgos zāģbaļķu cenas Latvijā ir neadekvāti augstas. Ievērojot arī citus faktoros – tirgu un preču plūsmu izmaiņas Covid-19 ietekmē, Krievijas un Ukrainu karu, augstās elektroenerģijas cenas Latvijā – Latvijas kokapstrādes nozarē izveidojusies ārkārtas situācija.
SIA “Vika Wood”	

Ietekme uz nodarbinātību	Līdz šim darbinieki nav atlaisti, tomēr, turpinoties esošai situācijai, uzņēmums būs spiests izvērtēt nodarbināto skaita samazinājumu. Ražošanas apjomam samazinoties par 27 %, ražošanas personālam pašlaik ir proporcionāli samazināts darba slodzes apjoms. Uzņēmums no saviem līdzekļiem iespēju robežās darbiniekiem kompensē piespiedu dīkstāvi.
Ietekme uz maksājumiem budžetā	Proporcionāli atalgojuma kritumam
Ietekme uz produkcijas izlaidi līdz šim	Ražošana un realizācija samazināta par 27 %.
Uzņēmuma komentārs	Esošo sarežģīto tirgus situāciju vēl vairāk pasliktina tas, ka AS "LVM" savas piegādes garantē tikai pa ceturkšņiem, tāpēc piegāžu nevienmērīgums īsākā periodā (pa nedēļām, pa mēnešiem) kopā ar sortimenta sadalījumu neparedzamību rada grūtības operatīvi nodrošināt šābrīža tirgus situācijā nepieciešamās produkcijas ražošanu.
SIA "Piebalgas"	
Ietekme uz nodarbinātību	Ietekmēti 38 % uzņēmumā strādājošiem, un, situācijai nemainoties, tiks pieņemts lēmums atlaist 20 darbinieku. No divu maiņu darba uzņēmums ir pārgājis uz vienu maiņu. No 61 nodarbinātā ir atlaisti trīs, un no 58 atlikušajiem aptuveni 20 darbiniekiem piemeklēta cita nodarbošanās uzņēmumā, t.i., viņi pārcelti citās amatā vietās, aizpildot vakances. Ja situācija drīzumā neuzlabosies, būs jāsamazina štats.
Ietekme uz maksājumiem budžetā	IIN, VSAOI un bezdarbnieku pabalsta iemaksas valsts budžetā samazinājušās par aptuveni 180 tūkst. eiro gadā. Vidēji uzņēmumā viena darbavieta dod aptuveni 7,8 tūkst. eiro lielus IIN un VSAOI maksājumus gadā.
Ietekme uz produkcijas izlaidi līdz šim	Ražošana samazināta par 23 %, realizācija – daudz vairāk.
Uzņēmuma komentārs	Uzņēmums ir meklējis pircējus gan Latvijā, gan Baltijā, gan citviet pasaulē. Ievērojot Latvijas zāģbaļķu cenas, nav adekvātu piedāvājumu vērā ņemamā apjomā.